

Markkinaoikeus

Päiväys
6.10.2016

Diaarinumero
H 00384/16

Eduskunnan hallintovaliokunnalle

Lausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle hankintamenettelyä koskevaksi lainsäädännöksi; HE 108/2016 vp

Lausuntopyyntö 27.9.2016

Ehdotetuilla lailla pantaisiin täytäntöön Euroopan unionin uudet 26.2.2014 annetut julkisia hankintoja koskevat direktiivit, joiden implementoinnin kansallinen määräaika on jo päättynyt huhtikuussa 2016. Näin ollen esityksen ehdotukset ovat päälinjoiltaan ymmärrettäviä ja kannatettavia ja uuden hankintalain voimaantulo mahdollisimman nopeassa aikataulussa on toivottavaa.

Uudet hankintalait eivät tuo muutosta julkisten hankintojen oikeussuojakeinoihin. Hankintayksikön ratkaisusta voi edelleen valittaa markkinaoikeuteen tai pyytää hankintayksikköä oikaisemaan päätöstään. Tässä lausunnossa arvioidaan uuden hankintalain vaikutusta markkinaoikeuden työmäärään ja hankintamenettelyssä tehtyihin virheisiin.

Ensisijaisen oikeussuojakeinon, hankintayksikön oman hankintaoikaisun, käyttöala laajenee hieman, kun hankintayksikkö voi tehdä oikaisun vielä 90 päivän kuluttua hankintapäätöksen tekemisestä nykyisen 60 päivän sijaan. Tämä saattaa vähäisessä määrin vähentää tarvetta valittaa hankintapäätöksistä markkinaoikeuteen.

Kansallisten hankintojen kynnysarvot, jotka alittavista hankinnoista ei voida valittaa, nousevat tavara- ja palveluhankintojen osalta 30.000 eurosta 60.000 euroon. Sosiaali- ja terveyspalveluhankintojen kynnysarvo nousee 100.000 eurosta 400.000 euroon. Rakennusurakoissa kynnysarvo pysyy 150.000 eurossa. Kynnysarvojen nousemisella ei ole mainittavaa vaikutusta markkinaoikeuden työmäärään. Markkinaoikeuteen vuonna 2015 saapuneista hankintavalituksista vain 5 prosenttia on koskenut arvoltaan alle 100.000 euron hankintaa. Valitusten painopiste on siis jo siirtynyt suuriin hankintoihin. Joka kolmas valitus koskee yli miljoonan euron arvoista hankintaa. Tämä on merkinnyt myös sitä, että markkinaoikeuden oikeudenkäyntimaksun nostaminen 244 eurosta 2.000–6.000 euroon ei ole merkittävästi vaikuttanut hankintavalitusten määrään. Arvoltaan suurista hankinnoista valitetaan korotetusta oikeudenkäyntimaksusta huolimatta.

Kansallisia hankintoja koskevat hankintasäännöt on koottu lain 11 lukuun ja sosiaali- ja terveyspalveluita koskevat hankintasäännöt lain 12 lukuun. Uutta

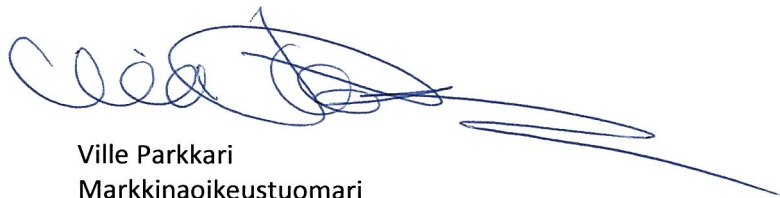
on, että molemmissa luvuissa hankintamenettely on hankintayksikön vapaasti valittavissa, kunhan tarjoajia kohdellaan tasapuolisesti ja syrjimättömästi, toimitaan avoimesti ja otetaan huomioon suhteellisuuden vaatimukset.

On sinänsä hyvä, että sääntelyä yksinkertaistetaan. Hankintamenettelyn pakollisia vaiheita ovat kuitenkin edelleen hankintailmoituksen julkaiseminen, tarjouspyynnön kirjallinen muoto ja perustellun kirjallisen hankintapäätöksen tekeminen. Nähtäväksi jää, miten hankintayksiköt kykenevät hyödyntämään sääntelyn vapauttamisen ja luomaan kustannustehokkaita hankintamenettelyjä.

Markkinaoikeuden näkökulmasta sääntelyn yksinkertaistaminen siten, että määritellään vain velvollisuus noudattaa edellä todettuja peruseriaatteita, merkitsee todennäköisesti sitä, että virtaviivaistaessaan hankintamenettelyjä hankintayksiköt tahtomattaankin saattavat menetellä tavalla, joka rikkoo edellä mainittuja peruseriaatteita tai ainakin lisää menettelyyn osallistuvien valitusherkkyttä. Markkinaoikeus joutuu jatkossa oikeuskäytännössään ottamaan kantaa uusien hankintamenettelymuotojen tasapuolisuuteen, syrjimättömyyteen, avoimuuteen ja suhteellisuuden vaatimuksen huomioon ottamiseen. Markkinaoikeuteen tehtyjen valitusten määrä saattaa näin ollen kasvaa.

Hankintamenettelyn virheiden ja siten valitusten määrää lisäävä vaikutus on myös sillä, että neuvottelumenettelyn ja kilpailullisen neuvottelumenettelyn käyttöalaa laajennetaan. Nämä hankintamenettelyt vaativat hankintayksiköltä erityistä osaamista. Tilanne on sama uuden hankintamenettelyn, innovaatiokumppanuuden osalta.

Sidosyksiköiden, joilta hankintayksiköt voivat suorittaa hankintoja ilman kilpailuttamista, määritelmää tiukennetaan. Nykyisin oikeuskäytännössä on edellytetty, että sidosyksikkö ei harjoita yli 10 prosenttia liikevaihdostaan markkinaehtoisesti ulkopuolisten tahojen kanssa. Nyt tämä mahdollisuus rajataan viiteen prosenttiin tai enintään 500.000 euroon. Direktiivi olisi mahdollistanut 20 prosentin osuuden toiminnan kohdentumisesta ulkopuolisiin tahoihin. Tältä osin kilpailuttamisvelvoite on siis direktiiviä laajempi. Tähän tiukennukseen liittyy vielä vaikeatulkintainen siirtymäsäännös. On mahdollista, että markkinaoikeudessa joudutaan tulevaisuudessa aiempaa useammin ottamaan kantaa siihen, onko kyseessä hankintayksikön sidosyksikkö vai ei.

Ville Parkkari
Markkinaoikeustuomari